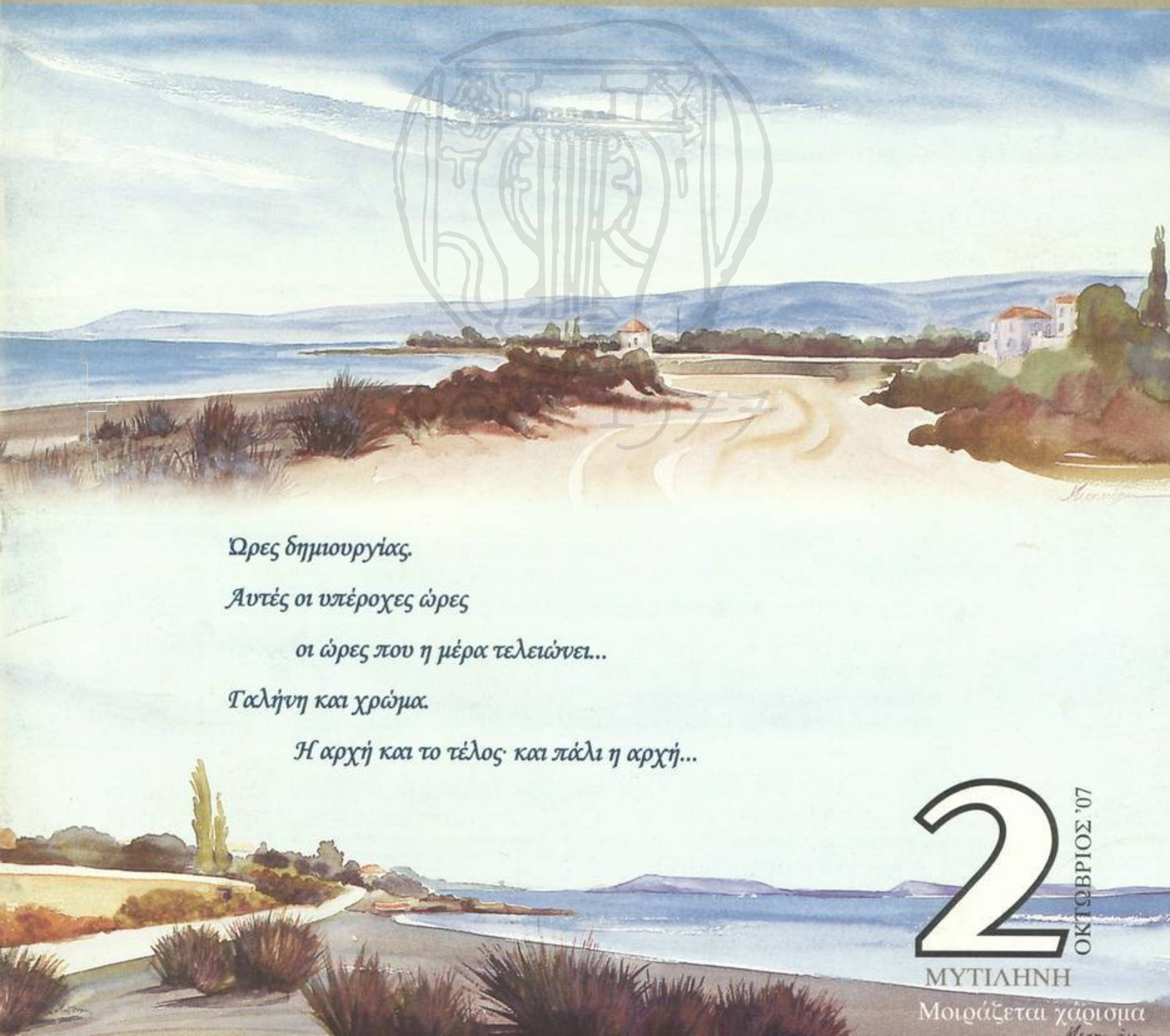

Ασπιδόνα

Μυτιληναίων Λόγος • Τέχνες • Πολιτισμός
κάθε δεύτερη Πανσέληνο

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ: ΦΙΛΟΤΕΧΝΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ «Ο Θεόφιλος»

Εκδότης - Διευθυντής: Περικλής Φ. Μαυρογιάννης

Ώρες δημιουργίας.

Αυτές οι υπέροχες ώρες

οι ώρες που η μέρα τελειώνει...

Ταλήνη και χρώμα.

Η αρχή και το τέλος και πάλι η αρχή...

2
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ '07

ΜΥΤΙΛΗΝΗ

Μοιράζεται χάρισμα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΕΥΧΟΣ 2 / 26 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2007 - Πανσέλννος

Το περιοδικό *«Α σελάννα»* Μυτιληναίων Λόγος - Τέχνες - Πολιτισμός «μοιράζεται χάρισμα»
Κυκλοφορεί κάθε δεύτερη Πανσέλννο

3	Σημείωμα από τη διεύθυνση
Επαρχίας ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
του Περικλή ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗ	10	Ο Θησαυρός της Κρατίγης
της Μαρίας Αχ. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ
4	Ευθανασία Πνευματική. Ποίημα
του Ασημάκη ΠΑΝΣΕΛΗΝΟΥ	11	Πανσέλννο Φως. Ποίημα
του Χρυσόστομου ΓΕΛΑΓΩΤΗ
4	Θά'ρθουν γενιές... Ποίημα
του Αργύρη ΑΡΑΒΑΝΟΠΟΥΛΟΥ	12	Ο Ζωγράφος Στρατής ΑΞΙΩΤΗΣ
Αναφορά στο έργο του
4	Επίκληση. Ποίημα
του Νότη ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ	12	Θαλασσογραφία
του Στρατή ΑΞΙΩΤΗ
5	Η Ποίηση και η Μοναξιά
του Δημήτρη ΝΙΚΟΡΕΤΖΟΥ	13	Πορτραίτο.
του Στρατή ΑΞΙΩΤΗ
6	Στρατής Αναστασέλλης
Ο Θγος κι ο τριβόλος του Θεού
του Στρατή ΓΙΑΝΝΙΚΟΥ	13	Ταξίδια. Ποίημα
του Περικλή ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗ
7	Αιγαίου. Ποίημα
του Στρατή ΑΝΑΣΤΑΣΕΛΛΗ	13	Νύχτα. Ποίημα
του Μάκη ΑΞΙΩΤΗ
8	Φώτης ο Λαθρομετανάστης
Προδημοσίευση Μυθιστορήματος
του Στρατή ΜΠΑΛΑΣΚΑ	14	Così e' (se vi pare) Έτσι είναι αν έτσι νομίζετε
9	Χωρισμός. Ποίημα
του Δ. Ι. ΚΑΡΑΜΒΑΛΗ	15	Καθαρή Αλήθεια.
Απάντηση στον Παν. Σ. Παρασκευαΐδη
του Στρατή ΜΙΣΓΙΡΗ
9	Το τριζόνι. Ποίημα
του Βασίλη ΠΛΑΤΑΝΟΥ	16	Η «Ζωή εν τάφω» του Μυριβήλη
και οι Σκοπανοί.
του Δημήτρη ΣΑΡΑΝΤΑΚΟΥ
			ΑΤΖΕΝΤΑ του ΦΟΜ

Το *«Α σελάννα»* «ανοιχτό δόγμα»
σε όλους τους δημιουργούς

Όσοι από τους δημιουργούς
στο χώρο των Γραμμάτων και Τεχνών
επιθυμούν να στείλουν «συνεργασίες»
προς δημοσίευση ή να διατυπώσουν
απόψεις σκέψεις ή προτάσεις
πάνω σε ευρύτερα Πολιτιστικά θέματα

το «ά σελάννα»

είναι πρόθυμο να φιλοξενήσει κείμενά τους
με μόνη παράκληση αυτά να είναι
σύντομα και περιεκτικά.

(Παράκληση, τα κείμενα σε ηλεκτρονικό αρχείο)

Εξώφυλλο: Δύο ακουαρέλλες & ποίημα
της ζωγράφου Καίτης ΜΕΣΣΗΝΕΖΗ
Λογότυπο: «Α σελάννα»
της ζωγράφου Μαρίας ΚΑΛΛΙΠΟΛΙΤΗ

Στίχοι σελίδων: Μίλη ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΪΔΗ σ. 5, 6
Γιώργου ΚΑΚΑΔΕΛΛΗ σ. 3, 15
Μάκη ΑΞΙΩΤΗ σ. 8, 12

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ:

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΦΙΛΟΤΕΧΝΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ «Ο Θεόφιλος» (1977)
Γραφεία: Σαμοθράκης 3 * Τ.Θ. 68 * 81 100 Μυτιλήνη

Εκδότης - Διευθυντής - Επιμελητής: ΠΕΡΙΚΛΗΣ Φ. ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗΣ, Πρόεδρος ΦΟΜ
Τηλ. & Fax: (+30) 22510 43533 * Mob: (+30) 6977922979 * e-mail: seftelis@yahoo.gr

Σελιδοποίηση - Εκτύπωση:

PROMOLINE A.E. * Τηλ. & Fax: 22510 44054 - e-mail: promoline@les.forthnet.gr

Επιτρέπεται η αναδημοσίευση του περιεχομένου του περιοδικού
μόνο με προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη (Ν. 2121/93)
(Έκδοση με δαπάνη ΦΟΜ)

Επαρχίας

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

η πραγματικότητα του σήμερα
σε “Ανοιχτή Ακρόαση”

Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ στην επαρχία ήταν και παραμένει ένα παιχνίδι α-θέατης παρουσίας και εύηχης απουσίας. Θά’λεγες, πως κινείται στον “αστερισμό” της σχετικότητας! Στην επαρχία, η **περιθωριοποίηση** του πολιτιστικού μας γίνεσθαι κατάντησε κοινός τόπος. Θα μπορούσαμε ν’ αραδιάσουμε ένα σωρό παραδείγματα για τα πολιτιστικά μας πράγματα που δυστυχώς εδώ και πενήντα, και βάλε, χρόνια κινούνται ανάμεσα σε “κομμάτια και θρύψαλα”, και χάνονται στα ... λόγια.

Ο **Πολιτισμός**, λοιπόν, στο γενέθλιο τόπο του κάθενός μας, ήταν, είναι και παραμένει το “**ζητούμενο**”. Του οφείλουμε μια σοβαρή και υπεύθυνη προσέγγιση. Μιά “**προβληματική**”, γύρω από την αναζήτηση του **αυθεντικού**, του γνήσιου, “**φωτεινότερου προσώπου του**”, κόντρα στο όποιο life - style της σουρεαλιστικής μας καθημερινότητας, που απαιτεί “**πράξεις στα τυφλά και λόγια στα κουφά**”...

Ας τολμήσουμε, λοιπόν, την **υπέρβαση**, με νέες ιδέες, όραμα, θάρρος και θέληση, σκάβοντας πρώτα βαθιά στη σκοτεινή πλευρά του εαυτού μας, ξεριζώνοντας έτσι τον όποιο μέσα μας “**προσωπικό χαλασμό**”, και συνέχεια, χωρίς φόβο και πάθος “**ας ρίξουμε στέρεες γέφυρες στον Πολιτισμό μας**”, όλοι μαζί, με **φιλιότητα** κι **ελευθερία**, για ένα γερό **όργωμα** στα γύρω τόσα “**χέρσα και άνυδρα χωράφια**”, του διπλανού μας λόφου...

Με αυτές τις λίγες σκέψεις, περίσσευμα ψυχής, κοιτάζουμε κατάματα όλους εκείνους τους καλοπροαίρετους συμπολίτες μας, πνευματικούς ανθρώπους, των Γραμμάτων και της Τέχνης, και περί τα πολιτιστικά μας ευαισθητοποιημένους, και τους λέμε, ότι θα μπορούσαμε ν’ **ανοίξουμε έναν καλής θέλησης ΔΙΑΛΟΓΟ** για τον “**κινούμενο σε άμμο**” Πολιτισμό της επαρχίας μας, με βασικό άξονα:

Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑ

ΜΙΑ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΣΤΟ ΕΛΛΕΙΜΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΟΥ

Η “**α σελάννα**” ευχαρίστως θα δημοσίευε τις όποιες θέσεις, απόψεις και προτάσεις πάνω σε αυτό το πολυδιάστατο, πολιτιστικό και κοινωνικό “**πρόβλημα**”, που χρόνια τώρα αβάσταχτα μάς ταλανίζει...

Περικλής ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗΣ

Εὐθανασία Πνευματική

Στό ἀγέρωχό τους δλέμμα, στίς μορφές τους,
τοῦ κόσμου κάποτε ἔλαμπε ἡ μαγεία,
τώρα ἔχουνε στομῶσει πιά οἱ αἰχμές τους
καί μοιάζουν οἱ μορφές τους μ' ἐκμαγεῖα.

Εἶναι ἡ καρδιά τους, λένε, πληγωμένη
κι ἀμφιδολίες γεμάτη (γιά ρεζέρβα!)
κι ἀεροστεγῶς ἡ σκέψη τους κλεισμένη
σά μιά, καλῆς ποιότητας, κονσέρβα.

Μαζέψαν μιά θραδιά ἀπ' τὰ πεζοδρομία
τά ἐπαναστατικά τους τὰ ἰδεώδη
κι ἀλληλολιδανίζονται μ' ἐγκώμια
λές καί μετέχουν στό ἴδιο τους τό ξόδι.

Ἀσημάκης ΠΑΝΣΕΛΗΝΟΣ

(Ἀπό τή συλλογή «Ταξίδια μέ πολλούς ἀνέμους»
Ἔκδ. «Κέδρος», 1964)

Θά ῥθουν γενιές...

Θά ῥθουν γενιές κι ἄλλες γενιές
Γιά νά καρφώσουν
Μ' ἑφτά τετράγωνα καρφιά
Τήν πύρινην ἐτυμηγορίαν
«Ἐγκρίνεται»

Ἦ πάλιν:

«Ἀπορρίπτεται»

Θέ μου, τί νόημα θά'χει πιά τό
«ἐγκρίνεται»;

Τί νόημα τό «ἀπορρίπτεται»;

Θά'μαστε ἀσβέστιο.

Ἀργύρης ΑΡΑΒΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

(Ἀπό τή συλλογή: «18 Τραγούδια»,
Φλεβ. 1964)

Ἐπίκληση

Μήν ἀρνηθεῖς τή φιλοξενία σου στά χελιδόνια,
τώρα πού δέν ὑπάρχουν χώρες εὐκρατες
κι' εἶναι οἱ ὀρίζοντες στενοί γιά τ' ἀποδημητικά φτερά μας.
Ἐσύ ξέρεις νά κουδεντιάσεις μέ τίς μαργαρίτες
ξέρεις ν' ἀλληλογραφεῖς μέ τήν ἀστροφεγγιά.
Γνώριμη ἐσύ κι' Ἀγαπημένη τῶν ὑακίνθων
σ' ἐξορκίζω
τίς μέρες τοῦτες τίς ἀπάνθρωπες
πού τὰ παιδιά ἔχουν ξεμάθει νά ὀνειρεύονται
κι' οἱ ποιητές κοιμοῦνται μέ τή Βεατρίκη τους σέ ὑποπτα πανδοχεῖα
σ' ἐξορκίζω
μήν ἀρνηθεῖς τή φιλοξενία σου στά χελιδόνια
μήν διακόψεις τή συνομιλία σου
μέ τήν ἀστροφεγγιά καί μέ τίς μαργαρίτες.

Νότης ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ

(Ἀπό τό «Λεσβιακό Ημερολόγιο 1956», του Π.Ι. Σαμάρα)

Δημήτρης ΝΙΚΟΡΕΤΖΟΣ

Η ΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ Η ΜΟΝΑΞΙΑ

Η ΠΟΙΗΣΗ ΠΕΡΑ ΑΠΟ την αισθητική της λειτουργικότητα, είναι μία δυσπρόσιτη πορεία «προς ένδον». Αποτελεί τη λυσιτελέστερη, αλλά και την πλέον βέβαιη, καταφυγή του μοναχικού ανθρώπου, την «ενώπιος ενωπίω» μουσική συνομιλία με τον εαυτό του. Η ώρα της ποιητικής σύλληψης, είναι η ώρα που ο δημιουργός αίρεται απελευθερωμένος από τις αμβλείες συμβατικότητες της καθημερινότητας, σε

σφαίρες καθολικότερες. Τίποτα δεν τον αναγκάζει να υπαινιχθεί τον αληθινό εαυτό του, αλλά τον αποκαλύπτει «ως έχει», αφού εδώ δεν συγκρούεται με τις ανθρώπινες εναντιώσεις. Τον προβάλλει απαραμόρφωτο και γυμνό, μέσα από το κάτοπτρο της αυτογνωσίας του. Η ποίηση προσφέρει στον μύστη της την ουσιαστικότερη πνευματική αυτάρκεια. Πορεύεται στην κορύφωση των στοχασμών του, απεγκλωβισμένος από τις εξαρτήσεις της κοινωνικής του διάστασης, οδεύοντας στην ιδεατή πολιτεία του, την πολιτεία της ιδανικότερης απελευθέρωσης, που είναι η πολιτεία της ποίησης και της μοναξιάς. Εδώ το «αλαλάζον κύμβαλο» της τύρβης εκχειρεί. Ο ποιητής, καθώς ο αρχαίος μύστης, γονυπετής στο βωμό της ιδέας, ιερουργεί. Αнуψώνονται υπερύψεις οι παμφαεῖς φλόγες από την κάμινο της δημιουργίας και επιπολάζει η λιτή μονωδία της προσευχής του. Επώδυνα, χωρίς αμφιβολία, επιτελείται η γενεσιουργία της ποίησης. Είναι η *animae dolor* του ποιητή, ταυτόχρονα όμως και η παραμυθία του.

Ποτέ άλλοτε δεν υπήρχε τόσο μοναξιά, όση στη σύγχρονη, πολυσύνθετη και αντιφατική, διαβίωση του ανθρώπου, προσωπική και εσωτερική μοναξιά. Αυτή αποτελεί την περισσότερο δυσίατη νόσο από την οποία κυρίως πάσχει ο άνθρωπος του άστεως. Ήταν το βαρύ τίμημα που πλήρωσε για να κερδίσει

την κοινωνική του προσκύρωση, χάνοντας όμως τη συντροφικότητα και την επικοινωνία του με τον πλησίον. Ο άνθρωπος της μεγαλούπολης έγινε κατηφής και ευερέθιστος. Έγινε ακόμη απλυσίαιστος, ανέκφραστος και στυγνός. Απώλεσε την εγκάρδιωση και την προσήνεια που τον χαρακτήριζαν, σε άλλες θεωρούμενες ως λιγότερο εξελιγμένες εποχές. Συμπεριφέρεται μεταμφιεσμένος, αλλάζοντας ή προσαρμόζοντας κάθε φορά το προσωπείο του, ανάλογα με τους όρους που του επιβάλλουν οι περιστάσεις. Με άλλα λόγια υποδύεται το ρόλο του. Ο τρόπος ζωής του είναι δυαδικός: εξωτερικός και εσωτερικός, δηλαδή ο τυπικά κοινωνικός και ο προσωπικός. Άλλοτε ο προσωπικός τρόπος ζωής του ανθρώπου ήταν περισσότερο ανοιχτός, αφού ο περίγυρός του ήταν στενότερος. Δύσκολα μπορούσε να περιχαράκωθεί. Αντίθετα ο κοινωνικός ήταν μάλλον περιορισμένος και προνόμιο των ολίγων. Σήμερα συμβαίνει το αντίθετο. Η μοναξιά του σύγχρονου ανθρώπου χαρακτηρίζεται από μια μοναδική ιδιοτυπία. Του την προκαλεί το μεγάλο, κι ως ένα σημείο απρόσωπο, πλήθος. Γι' αυτό στη σύγχρονη εποχή, υπάρχει τόσοσ πληθωρισμός ποιητών. Γιατί υπάρχει πληθωρισμός μοναξιάς. Εκφράζει μία τραγική διάθεση φυγής. Ο συναισθηματικός άνθρωπος ιδιαίτερα, αλλά και ο σκεπτόμενος, δεν βρίσκει σήμερα τον ομόλογό του για να επικοινωνήσει μαζί του. Κλείνεται λοιπόν στον εαυτό του. Τότε είναι που θα προστρέξει στην ποίηση. Και αν ακόμη του είναι άγνωστη, θα την ανακαλύψει. Γιατί θα βρει σ' αυτήν την ιδανικότερη φίλη. Αν οι άνθρωποι καθημερινά τον προδίδουν, εκείνη δεν θα τον διαψεύσει ποτέ. Η συμβίωσή του με την ποίηση θα του γίνει κάποτε απαραίτητη. Τις ώρες της μοναξιάς, θα προσφεύγει σ' αυτήν, όπως η διψασμένη δορκάδα στο νερό της πηγής. ■

*«Πού αλλού θα μπορούσε να βρίσκεται
Το προσκέφαλο της αληθινής Ποίησης,
παρεχτός στη μοναξιά;»*

Οδυσσέας Ελύτης
(Ανοιχτά Χαρτιά, σελ. 437)

ΣΤΡΑΤΗΣ
ΑΝΑΣΤΑΣΕΛΛΗΣ ο Λέσβιος
(1908 - 1997)

Ο ΘΓΙΟΣ ΚΙ Ο ΤΡΙΒΟΛΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

Του Στρατή ΓΙΑΝΝΙΚΟΥ

Η ειδοποιός διαφορά του ανθρώπου από τον Θεό είναι η ανεμελιά. Ο Θεός έπλασε τον άνθρωπο και τον άφησε ελεύθερο να βόσκει στους λειμώνες της γης. Η λευτεριά έγινε του ανθρώπου βραχνάς, γιατί από τότε που πρωτοφανερώθηκε στη γη αντί να πασχίσει να γίνει κύρης, πρώτα του εαυτού του, με την ελπίδα να γνωρίσει και τον Θεό - άρα και την ανεμελιά - δυστυχώς τρώγει τις ίδιες του τις σάρκες.

Όποιος νογιά την ανεμελιά του Θεού, νογιά την ουσία, βιώνει το μεδούλι της ζωής. Παραμερίζει τον θάνατο, καταλαβαίνει τον αλαφροτόκιο, λυπάται τον μαιτιόδοξο. Ο Θεός τον κοιτάζει από ψηλά και χαίρεται. Κι όταν πεθάνει τον φωνάζει στους κήπους Του. Να χαρεί κι ο άνθρωπος τη δροσιά των ουρανών, να στολίζει κι Εκείνος τα παλάτια του - μιας και οι καλοσυνάτοι δεν του ταραζουν την ανεμελιά.

Αυτή τη φορά, όμως, η γαλήνη του Θεού ταραχθηκε. Μια φορά κι Αυτός έκανε ένα λάθος, να βάλει στο σπιτικό του έναν Τρίβολο¹. Τον έβλεπε από το θρόνο τ' ουρανού να γελά, να ειρωνεύεται, να ζωγραφίζει. Άκουσε και τ' όνομα του: Αναστασέλλης σου λέει, όξω καρδιά, «Ανάστα ο Κύριος». Κι αμέσως διατάζει τους Ασώματους να Του τον κουβαλήσουν. Παραξενεύτηκαν οι Άγγελοι, μα ήταν θέλημα Θεού. Ο Πανάγαθος μπορεί ανέμελος να ήταν, «αγαθός» όμως δεν ήταν. Η ανεμελιά, σκέφτηκε, φέρνει τη μονοτονία κι απέ τη μελαγχολία. Τι πιο καλό φάρμακο απ' έναν Τρίβολο με τα σύνεργά του.

Ο Στρατής, σαν πήρε την εντολή ν' ανέβει στον Παράδεισο, αγγάρεψε τους Αγγέλους να κουβαλούν βιολιά, σαντούρια, ρολόγια, κακνιά² κι άκουσον-άκουσον... τον Θεό με την Παναγία.

Οι συνετοί, οι ζύπνιοι μένανε σιωπηλοί. Φοβό-ντουσαν, λέει, γιατί είχε πouxία ο Παράδεισος, μην τύχει και ξυπνήσουν τον Θεό και τους ξαποστείλει. Σαν έφτασε στον κήπο του Θεού, ο Στρατής αντάρεψε. Απολά τα κακνιά, τα φασαριόζικα, κουρδίζει τα ρολόγια - «τα διαβολικά σύνεργα» - να χτυπούν στην ώρα τους κι αρχίζει το τραγούδι:

«Ο σιδερένιος πετεινός
κράζει του κεφαλιού του
λαλεί τα όσα μελετά
ο νους τ' αφεντικού του»³

Φορά το στενό του χαμόγελο - κάπι μεταξύ ειρωνίας και γέλωτος νιροπαλής παιδίσκης - κι εφορμά. Χαιρετά τον Θεό, σκουνιά του Τρανταφλέλλ'ι να αρχίσει το βιολί, τον Κακούργο να παίξει το σαντούρι⁴. Αμάρτησαν κι οι αναμάρτητοι σαν είδαν Τρίβλους και Κακούργους να χοροπηδούν, και μπήκαν κι εκείνοι στο χορό.

Έπειτα, ο Στρατής τραβά απ' το χέρι τον επίγειο θεό, τον «Θγιο»⁵ τον Αγιασώπη. Τον πάει στον Πλάστη ουρανού και γης, στον Παντοδύναμο, για να λυθεί η παρεξήγηση της πλαστοπροσωπίας. Κλαίγοντας ακολουθούσε τον «Θγιο» κι «η γυναίκα του μια καλοπάταγν νοικοκυρά που την παρονόμιζε Παναγιά»^{6α}.

Ο γέρο Ταράτογλου - αυτό ήταν το πραγματικό του όνομα - αρχίζει να ψελίζει:

- Ιγώ Θέλιμ' ... Ιγώ....

Συνήγορος αναλαμβάνει η Παναγιά:

- Στο χωριό μου, την Αγιάσο της Λέσβου, τ' όνομά σου το 'χεις για τις επίσημες. Έτσι δεν παλιώνει. Στα κιτάπια της δημαρχίας βασιάνε το καλό.^{6β}

-Ναι, ναι, αναθαρρεύει ο Θγιος, τις προάλλες, αυτός ο θεορπαίχτης ο Τρίβολος πήρε το σοβαρό του και ξεγέλασε τον ποιητή Έκτορα Κακναβάτο.

Ἀγιασώτικο ἰδίωμα

Αἰγαίου

Ἀπαγγελία στό Συμπόσιο τοῦ Αἰγαίου στή Μήθυμνα τόν Αὐγουστο τοῦ 1976

τοῦ Στρατῆ ΑΝΑΣΤΑΣΕΛΛΗ

Γι ἄνθρωπ' πλυνθήναν πᾶς στήν γή
παντοῦ δάλαν ζυνίρια(1)
τοί τώρα τ' θάλασσα μοιρέσ(2)
τνή κἀν' το ἀδιρφουμοίρια.(3)

Γι Ἀδελ Αἰγιαλίτιδα
Κάιν' φαλουκριπίδα
τοί μπακαλιάρους στούν καυγά
πιαστήκαν μί τ' ζμαρίδα.

Αἰγαίου πῶνχis τὰ καλὰ
τοί τ' ἀγαθὰ στὰ σπλάγχνα ζ'
τοί μύρουνis τούν ἀνθρουπιούν
τίς καρδιές μί τν ἀρμυράχνα ζ'.

Εἴχis πιτρολάδου θαθεία
τοῦ φύλαγis στούν πάτου ζ'
τώρα τὰ χέρια ντ θέλ'ι νά νήψ'
οὐ Χένρου γιού Πιλάτους.

τοί μέσ τοῦ ΝΑΤΟΥ οἱ θαθρατοί
δερικουκέξ κουκέξas
θέλιν Αἰγαίου μ' νά γινεῖς
τς Μισόγειους τοῦ Τέξas.

Δέν εἶσι σύ γιά θρουμουδιές
τί τᾶθιλις τὰ γκάζia;
Τώρα ζι μπλέξαν οἱ διαδόλι
μέσ τ' ΝΑΤΟΥ τὰ γρανάζia.

Σύ' ζι μουνάχα γιά μουρφιά
το δῆ νά γινᾶς καυγάδis
νά πιτσουνκόδντι γοῖ Λαοί
τοί νά παχύ' ν γι ἀγάδis.

Αἰγαίου, μί τὰ γιασιμά
μιλτέμα ζί χαδεύγιν
σκουποῖ τ' Ἀρίουννα, τς Σαμφῶς
πᾶς στούν ἀφρό ζ' χουρεύγιν.

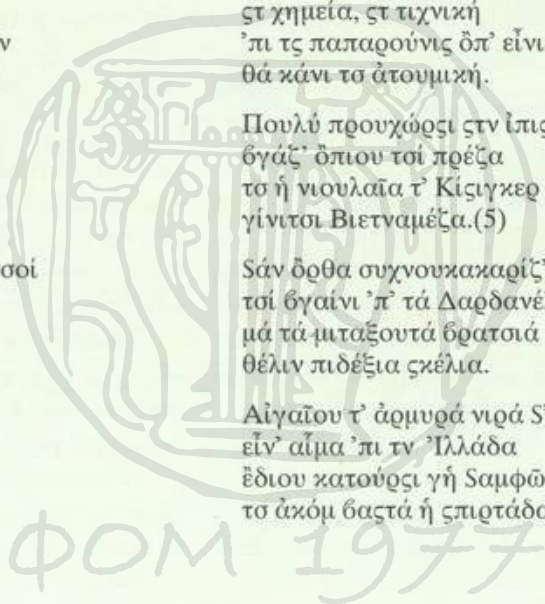
Χουρένγι ζιγμπέκικου τοῦ «Σιζμίκ»
κάνι τοί θυθουμιτρίzis
ξιπέραςi τοί τούν Κουστῶ...
πιάσι προυχτές δυό φρύzis.(4)

Κλήσ' εἴχι ἀνέκαθιν μιμέτς
σι χημεῖa, σι τιχνική
'πι τς παπαρούnis δπ' εἶνι
θά κάνι το ἀτουμική.

Πουλύ προυχώρσι στν ἱπιστήμ
δγάζ' ὅπιου τοί πρέζa
το ἡ νιουλαῖa τ' Κίσιγκερ
γίνιτσι Βιετναμέζa.(5)

Σάν ὁρθa συχνουκακαρίζ'
τοί δγαῖνι' π' τὰ Δαρδανέλια
μά τὰ μιταξοτά θρατοῖa
θέλιν πιδέζia σκέλια.

Αἰγαίου τ' ἀρμυρά νιρά Σ'
εἶν' αἷμα' πι τν Ἰλλάδα
ἔδιου κατούρσι γή Σαμφῶ
το ἀκόμ θαστὰ ἡ σπιρτάδα.

Όταν ο Κακναβάτος τού ανέφερε ότι κάποιος παππούς του είχε περάσει κάποτε απ' το νησί, και άρα ίσως έχει ρίζες στη Λέσβο, ο κυρ Στρατής με ύφος καθηγητή τού εξηγούσε πως κάτι έχει ακούσει για οικογένειες Κακναβάτων που υπάρχουν στο νησί και πήραν, άκουσον Κύριε.... το όνομά τους από τους Κάκνους⁷.

Κύριε, σ' αυτό το χωριό είμαστε όλοι μουρλοί κι αλλόκοτοι, μη μας συνερίζεσαι. Θιγί μι λέν, μα Θιγίός' εν είμι. Κύριε, Αγιασώτες λιγίόμασι μα ν' αγιάσοιμι δεν μας αφήν'ι τούτους η Τρίβουλοις.

Γέλασε ο Θεός, γέλασε κι ο Θιγιος, γέλασε όλος ο Παράδεισος.

Ο Παντοδύναμος δεν ήταν μοναχός. ■

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

1. «Τρίβολος»: Σατυρική εφημερίδα στην οποία αρθρογραφοῦσε ο Στρατής Αναστασέλλης.
2. Κακνιά = πάπες
3. Από το διήγημα του Στρατή Αναστασέλλη «Διαβολικά σόυνεργα»
4. Τρανταφλέλλ(ι): λαϊκός πλανόδιος βιολιστής, Κακούργος: οργανοπαίχτης του σαντουριού από την Αγιάσο.
5. «Θιγιος» = Θεός, παρανόμι Αγιασώτη γέρου με το επίθετο Ταράτογλου
- 6a & 6β. Από το διήγημα του Στρατή Αναστασέλλη: «Θεός»
7. Λίγες μέρες πριν πεθάνει ο Σ. Α. συνάντησα τον Ε. Κακναβάτο σε εκδήλωση του Παν/μίου Αθηνών για τον Ε. Τριβιζά. Εκφράστηκε με λόγια θαυμασμού για τον Αναστασέλλη και μου ανέφερε την παραπάνω εκδοχή που του είχε παρουσιάσει ο ίδιος ο Αναστασέλλης για την προέλευση του ονόματος του Κακναβάτου. Τη συζήτηση για το παραπάνω θέμα μου την επιβεβαίωσε και ο Αναστασέλλης. Ποιος κορόιδευε, ποιον, και αν πθελιμένα ή όχι γινόταν αυτό ή και αν οι δυο τους με κορόιδεψαν, ακόμα δεν το έχω καταλάβει.

Στρατής ΜΠΑΛΑΣΚΑΣ

Φώτης ο Λαθρομετανάστης

Μυθιστόρημα
ΠΡΟΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ

Το εφηβικό μυθιστόρημα «Φώτης ο λαθρομετανάστης» του Στρατή Μπαλάσκα, που θα κυκλοφορήσει σύντομα, διαπραγματεύεται τη ζωή ενός παιδιού πρόσφυγα από το βόρειο Ιράκ στη Μυτιλήνη, παράλληλα με τη ζωή ενός σκύλου που γεννήθηκε με τρία πόδια και ζει στην προκυμαία της Μυτιλήνης, ενός Ρωμιού της Πόλης, καπετάνιου πια σε πλοίο της γραμμής Μυτιλήνη - Πειραιάς, και ενός ξύλινου σκύλου - παιχνιδιού. Διαπραγματεύεται στο σύγχρονο φαινόμενο της μετακίνησης των πληθυσμών, της σύγχρονης προσφυγιάς από την ανατολή στη Δύση, μέσα από τις σχέσεις που αναπτύσσονται ανάμεσα στους πρωταγωνιστές.

Σακατεμένη ζωή» φώναξε ο αγριάνθρωπος που τους κουβαλούσε μέσα στη νύχτα από τη μια στεριά στην άλλη. Κι ήταν σκοτεινά όλα, πολύ σκοτεινά και δεν μπορούσαν μινδέ να ανασάνουν δυνατά, «σαν θα ακούσω κανενός ακόμα και την ανάσα θα τον πετάξω στη θάλασσα» ήταν οι πρώτες κι οι τελευταίες λέξεις που άκουσε από τον αγριάνθρωπο κουβαλητή τους...

«Θάλασσα», όλο καινούργιες λέξεις μάθαινε από τη μέρα που φύγαν από το χωριό τους κυνηγημένοι από τον πόλεμο. Τη λέξη πόλεμος δεν την έμαθε ποτέ. Την ήξερε θαρρείς από τη μέρα που γεννήθηκε. «Ο μπαμπάς είναι στον πόλεμο» του έλεγε η μάνα του, «ο μπαμπάς είναι στον πόλεμο» άκουγε από την αδελφή του, «άμα μεγαλώσεις και γίνεις άνδρας θα πας κι εσύ στον πόλεμο» του έλεγε ο παππούς του. Κι αυτός από τον πόλεμο είχε γυρίσει...

Και μια μέρα, μπήκε στο σπίτι αλαφιασμένος ο πατέρας του, μα δεν πρόλαβε να χαρεί... Ώρες κουβεντιάζαν με τη μάνα στη γωνιά του σπιτιού, και το ίδιο βράδυ, αυτός, η αδελφή του, ο πατέρας του κι η μάνα του κινήσαν για κάπου που μάθαν πως το λέγαν «Ευρώπη». Μινδέ τον παππού αποχαιρέτησε... Θα τους έβλεπε κάπου, κάποτε, του είπε η μάνα του.

Και ξαφνικά, η θάλασσα... Μετά από τόσα μερόνυχτα ποδαρόδρομου, άλλα τόσα στριμώγματος στην καρότσα ενός φορτηγού, ούτε αυτός ο μικρός Αλή, γιος του Χαμζά και της Γκιουλ αδελφός της Αϊσέ, κάπου από τα σύνορα αναμεταξύ Ιράκ και Τουρκίας, δεν ήξερε πόσα μερόνυχτα ήταν στην καρότσα του φορτηγού και πόσο δίψασε και πείνασε όλον αυτόν

τον καιρό, μετά από τόση πολύ κούραση - άλλη άγνωστη λέξη κι αυτή η κούραση - ξαφνικά μπροστά στη θάλασσα. Μεγάλη, ατέλειωτη, πολύ μεγάλη πιο πολύ κι από τις μεγάλες λίμνες που είδε στο δρόμο και τις προσπερνούσε διψασμένος...

Κι εκεί στην άκρη της μεγάλης θάλασσας κι άλλοι, κι άλλοι πολλοί άλλοι σαν κι εκείνον και τη φαμίλια του. Κυνηγημένοι από τον πόλεμο. Εκεί στην ακτή μπροστά στην Ευρώπη.

Η Ευρώπη ήταν ένα τόσο δα μικρό κομμάτι γης απέναντι τους. Νησί λέει τη λέγαν ετούτη την ξηρά κι έπρεπε να περάσουνε εκεί...

Όσπου ένα βράδυ, ξαφνικά, ωσάν εκείνη τη μέρα που μπήκε μέσα στο σπίτι ο πατέρας που γύρισε από τον πόλεμο, μπήκαν στην καλύβα, κάτω από τα δέντρα δίπλα από τη θάλασσα, δυο τρεις άνδρες και σχεδόν σπρωχτά τους πήγαν στην άκρη της. Τους στρίμωξαν σε μια στίβα ξύλα που έπλεε πάνω στο νερό και που τη λέγαν λέει βάρκα. Και ξανοίχτηκαν. Η μάνα του με την αδελφή του σφιχταγκαλιασμένες κι αυτός να κυττά με τα ορθάνοιχτά του μάτια τον αγριάνθρωπο που γύριζε το κεφάλι του από τη μια άκρια στην άλλη κι οδηγούσε ετούτο το δερμάτι τα ξύλα που έπλεε πάνω στο νερό... κρατώντας μια μηχανή που αυτή, μόνο αυτή αγγαρχούσε μέσα στο σκοτάδι...

Χωρίς να το πολυκαταλάβει, η στεριά, εκείνο το κομμάτι που έβλεπε από την άλλη άκρια σαν ξυπνούσε το πρωί κι έμενε κρυμμένος στην καλύβα, ήταν εκεί δίπλα του... Μεγάλη άγρια σκοτεινή και παγωμένη σαν το νερό που τον πετάξαν μέσα. Τον πέταξαν στη θάλασσα. Ήταν μέσα στη θάλασσα

Δ. Ι. ΚΑΡΑΜΒΑΛΗΣ

Βασίλης ΠΛΑΤΑΝΟΣ

Χωρισμός

Βγήκε σάν αίμα
τό δάκρυ απ' την παλιά πληγή.
Τόσον καιρό μέσ' την καρδιά
καρφί μπηγμένο
κι έπρεπε πιά
(τό μόνο πού 'χε απομείνει)
νά πάρουνε τά μάτια μετερίζι
για νά στεριώσουνε την πύλη
της πόλης της ατείχιστης...
'Η γλυπτοθήκη της ψυχής μένει κλειστή.
'Αδιάρρηκτα τά λόγια της σιωπής
ανάγλυφα σμιλεύουν τό χρόνο
άφού στο μονοπάτι μας - στον συλημένο τάφο -
τά λόγια χαλκεύτηκαν και ξέφτισαν
σέ ὄγκους καταπατημένους.
κι έτσι τό θέμα έληξε
έκεί πού είχε φτάσει...

Τό τριζόνι

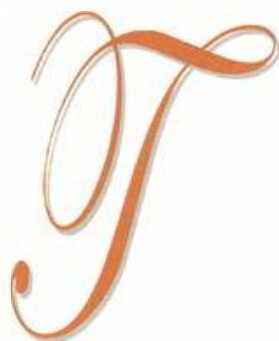
Ξανάρθε τό τριζόνι μου
στό καταμεσονύχτι
καί γιατί κλαῖς μου λάλησε
πάνω στο ψαροδίχτυ;
'Εχασα την άγάπη μου
ψάχνω την στους έλιώνες
μές στά κρινάτα χέρια της
θαλασσοανεμώνες
νά θέσω μέ εϋλάβεια
μελωδικά κοχύλια
για νά τή συντροφεύδουνε
στ' ατέρμωνά της μίλια.

σα... Όχου τι αίσθημα καινούργιο ήταν ετούτο...
Και τι αλμύρα ετούτο το νερό που τον σκέπασε...
Πιάστηκε από το χέρι του πατέρα του που είχε
πέσει κι αυτός στο νερό, που του 'φτανε όμως
αυτουνού μέχρι το στήθος. Τον τράβηξε όζω και τον
έσφιξε στην αγκαλιά του μαζί με ένα σάκκο ρούχα
που και αυτά πετάχτηκαν στο αλμυρό νερό. Η μάνα
του άρπαξε την Αϊσέ κι όλοι μαζί με καμριά δεκαριά
άλλους που ήταν πάνω στη βάρκα βγήκαν στην
Ευρώπη. Ήταν στην Ευρώπη. Όλα πια θα ήταν
καλύτερα...

Μέσα στο σκοτάδι άκουσε τη μηχανή που κινού-
σε για πίσω, εκείνο το δερμάτι τα ξύλα που το λέγαν
βάρκα να ξεμακραίνει. Κι ύστερα, όλα γίναν σιωπη-
λά. Μπορούσε όμως πια να ακούσει την ανασαμιά
του και την ανασαμιά όλων των άλλων και την αδελ-
φή του που έσκυψε στη φουσιτάνα της μάνας και της
είπε «Κρυώνω...».

Έτσι παγωμένους στην άκρια της Ευρώπης, μαζί
με κάυ άλλους πατριώτες από τη γη ανάμεσα Τουρ-
κίας και Ιράκ, κάυ άλλους κοντούς σκουροκίτρινους
με οχισιά μάτια που μιλούσαν μια γλώσσα που δεν
καταλάβαινε και μια παρέα μαύρους με άσπρα κάτα-
σπρα δόντια που ξεχώριζαν στο σκοτάδι, τους πήρε
ο ύπνος. Τον Αλή ακουμπισμένο πάνω στα πόδια
του πατέρα του, του Χαμζά, τη μάνα Γκιουλ και την
αδελφή του την Αϊσέ.

Δεν έμαθε ποτέ για τα όνειρα των άλλων. Εκεί-
νος πάντως ετούτη τη νύχτα στην άκρια της Ευρώ-
πης είδε στον ύπνο του το χωριό του, αναμετάξυ
Ιράκ και Τουρκίας. Κι ήταν η πρώτη φορά από εκεί-
νη τη νύχτα, τότες που πριν κι αυτός δεν ξέρει πόσα
μερόνυχτα έφυγαν από το σπίτι τους, που ο Αλή
ονειρεύτηκε το χωριό του, με τους άνδρες που λεί-
παν στον πόλεμο και τα παιδιά που έπαιζαν πόλεμο
κι αυτά στους χωμάτινους λόφους και στα βράχια... ■

ελευταία κυκλοφόρησε σε πολυτελή έκδοση ο κατάλογος των σπουδαιότερων έργων από τις συλλογές του Βυζαντινού και Χριστιανικού Μουσείου Αθηνών, με τίτλο «Ο κόσμος του Βυζαντινού Μουσείου».

Ανάμεσα στα ποικίλα εκθέματα, που παρουσιάζονται σε έξοχη εικονογράφηση, ξεχωρίζει ένα σύνολο από πολυτελή αντικείμενα μικροτεχνίας με την ένδειξη «Ο θησαυρός της Μυτιλήνης» (σ.267-268). Πρόκειται για χρυσά κοσμήματα, ζώνες, πόρπες, βραχιόλια, ενώτια, περιδέραια, δαχτυλίδια και φυλακτά, όπως και 32 χρυσά νομίσματα (σόλιδοι) των αυτοκρατόρων του Βυζαντίου Φωκά (602-610) και Ηράκλειου (610-629).

Ο θησαυρός περιέχει επίσης θρησκευτικής λατρείας λειτουργικά αντικείμενα, δίσκους, κοχλιάρια, λιχνοστάτη, κανδήλα και δυο λουτρικά σκεύη (τρηνυλίδα), όλα αργυρά.

Προφανώς κάποιοι θα θυμούνται ότι ο θησαυρός αυτός βρέθηκε στη θέση Κράτηγος το 1951, κατά τη διάρκεια της κατασκευής του αεροδρομίου Μυτιλήνης, όταν για τις ανάγκες του αερολιμένος χρειάστηκε να κατεδαφιστεί ο ναΐσκος της Αγίας Παρασκευής, που ήταν εκεί, και να μεταφερθεί στη θέση που βρίσκεται σήμερα.

Η ανασκαφική έρευνα έγινε με την εποπτεία του τότε εφόρου Αρχαιοτήτων Μυτιλήνης Ανδρέα Βαβρίτσα, και έφερε στο φως την ύπαρξη τριών επάλληλων ναών, διαφόρων εποχών και διαστάσεων, με πλήθος ευρημάτων της Βυζαντινής εποχής, αλλά και προγενέστερα, προχριστιανικά, από τον 4^ο π.Χ. αιώνα.

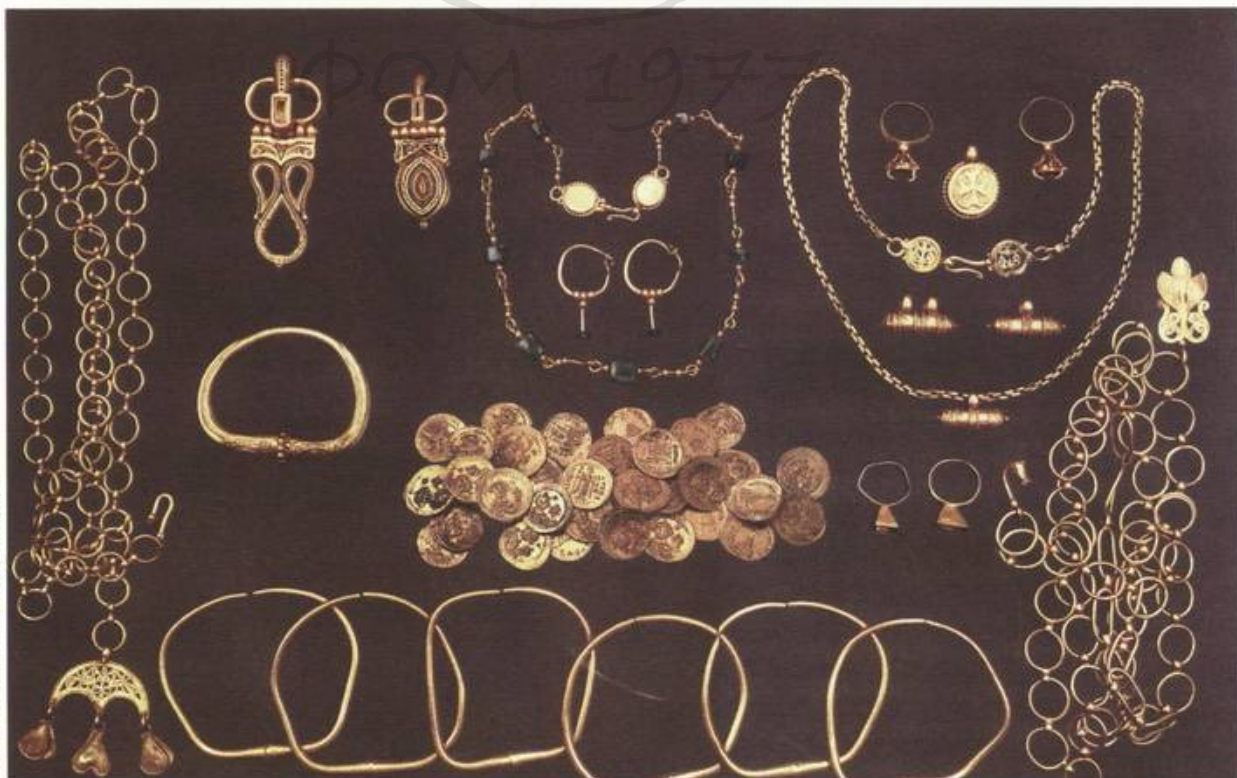
Σε απόσταση περίπου 60 μέτρων από το ναΐσκο της Αγίας Παρασκευής, και σε βάθος 0,60 εκ., βρέθηκε συγκεντρωμένος ο παραπάνω θησαυρός. Προφανώς ο κάτοχός του τον είχε κρύψει σε περίοδο κινδύνου, εποχή που οι πειρατές λυμαίνονταν το χώρο του Αιγαίου, με την ελπίδα να τον ξαναβρεί.

Τα πολύτιμα αυτά κοσμήματα και σκεύη αποτελούν έξοχα δείγματα βυζαντινής κοσμηματοποιίας και αργυροχοϊκής τέχνης του 7^{ου} αι., κατά την εκτίμηση των ειδικών.

Ο Θησαυρός της Κρατήγους

Της Μαρίας Αχ. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ

Ο Θησαυρός της Κρατήγους

Η ιστορία μας διδάσκει, ότι από την εποχή ακόμα του Μεγάλου Κωνσταντίνου και του Ιουστινιανού η αργυροκοΐα και η χρυσοκοΐα με την επίδραση της Ανατολής, που ερχόταν να ενισχύσει και να πλουτίσει την ελληνική παράδοση με νέες αισθητικές και τεχνολογικές εμπειρίες, περνά και στην τέχνη της μικροτεχνίας και όπως αναφέρεται, τα αντικείμενα αυτά ανήκουν σ' εκείνη την εποχή της ακμής.

Για το θησαυρό της Κρατήγου, εκτός από μια σύντομη ανακοίνωση, κυρίως για τα αρχαιολογικά ευρήματα, από τον έφορο Α. Βαβρίτσα, με τίτλο «Αρχαιότητες του Αεροδρομίου Μυτιλήνης» στο «Λεσβιακό Ημερολόγιο» (Π.Ι. Σαμάρα 1956, σ. 184-185) και στα «Πρακτικά» της Αρχαιολογικής Εταιρείας του 1957 «Ανασκαφή Κρατήγου Μυτιλήνης», απ' όσο γνωρίζουμε, δεν έχει γίνει καμιά συστηματική μελέτη και σχετική δημοσίευση, ώστε να προβληθεί και να εκμηθεύει η καλλιτεχνική και ιστορική του αξία, και συγχρόνως να γίνουν γνωστά τα ευρήματα και στο ευρύτερο κοινό.

Μια περαιτέρω έρευνα, ιδιαίτερα για τα κοσμήματα, θα μπορούσε να τα αναδείξει ως αντικείμενα εργαστηριακής τέχνης, να δώσει τα τεχνολογικά τους χαρακτηριστικά, την καλλιτεχνική τους αξία και πιθανώς τον τόπο προέλευσής τους, από άποψη κατασκευής και μορφής. Για το τελευταίο χρειάζεται συστηματική μελέτη, από το γεγονός ότι το κόσμημα ανήκει στα κινητά αντικείμενα αξίας και σαν τέτοιο είναι εύκολη η μεταφορά και η εκποίηση του.

Ο θησαυρός αυτός θα πρέπει να γίνει ιδιαίτερα αντικείμενο προβολής για τον ίδιο τον τόπο μας. Είναι γνωστό ότι η τότε μεταφορά του στο Βυζαντινό Μουσείο Αθηνών, είχε την έννοια μιας **προσωρινής τοποθέτησης**, έγινε για λόγους ανάγκης, μια που δεν υπήρχε τότε στη Μυτιλήνη η κατάλληλη υποδομή για την ασφαλή φύλαξή του. Τώρα, όμως που στην πόλη μας έχουμε αξιόλογα και υψηλής ασφάλειας Μουσεία, όπως είναι το Βυζαντινό και το Αρχαιολογικό, οι θησαυροί αυτοί θα πρέπει να γυρίσουν στον τόπο που βρέθηκαν και που ανήκουν. Ας το έχουν υπ' όψη τους οι αρχές του τόπου μας κι ας πιέσουν την Εφορία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων να ενεργήσει για την επιστροφή τους. ■

Χρυσόστομος ΓΕΛΑΓΩΤΗΣ

Πανσέληνο φῶς

Μέ μ'ά φέτα καρπούζι
περάσαμε τίς συμπληγάδες,
τραγουδώντας,
πάνω στή ράχη τοῦ δελφινιοῦ
Στήν Ἰωλκὸ
ἢ στήν ὁδὸ Τραλλέων στὰ Πατήσια
πλημμύρισαν πανσέληνο
οἱ ταράτσες, οἱ δρόμοι, τὰ ἐκδοτήρια εἰσιτηρίων,
ὡς καὶ τὰ μάτια τῆς τὰ σκοτεινά...
Ἵπερίπταμαι
πάνω ἀπ' τίς πλημμυρισμένες πολιτεῖς
καθισμένος στὰ καπούλια τοῦ Πήγασου
κι ἀνακαλύπτω
ξαπλωμένη ἀνάσκελα στὰ βότσαλα τῆς Ἑφταλοῦς
τὴ λύρα τοῦ Ἀρίωνα
κουρδισμένη ἀπὸ μάστορα Μικρασιάτη
Ἵπερίπταμαι
πάνω ἀπ' τίς πλημμυρισμένες πολιτεῖς
Κι ἀνακαλύπτω
Ἑσένα
λουσμένη σέ πανσέληνο φῶς
Ἰέρεια στὸν Ἰούλιο τῶν νησιῶν
Χιλιάδες ξυπόλητα ποδοβολητὰ στή βρεγμένη ἄμμο
γιὰ τὴν ὑποδοχὴ
Καλῶς ὀρισεῖς

.....
Πρέπει νά ἀπλουστεύσουμε τίς διαδικασίες ἐπαφῆς,
νά καταργήσουμε τοὺς τύπους
καὶ τὰ πρωτόκολλα
Νά δρισκόμαστε πιὸ συχνά βρὲ ἀδερφέ
-κάθε φεγγάρι-
γυμνοὶ καὶ αὐλοὶ
Ἑκεῖ
στὰ βότσαλα τῆς Ἑφταλοῦς
μέ τὴν κιθάρα τοῦ Ἀρίωνα
κι ἓνα καθρεφτάκι
γιὰ νά σοῦ ρίχνω Πανσέληνο στὰ μάτια
Ξημερώνει...
Ἵψαλος, Ὀφελία, ὀμφαλός

Λέσβιοι Δημιουργοί

Ο Ζωγράφος Στρατής Αξιώτης

1907-1994

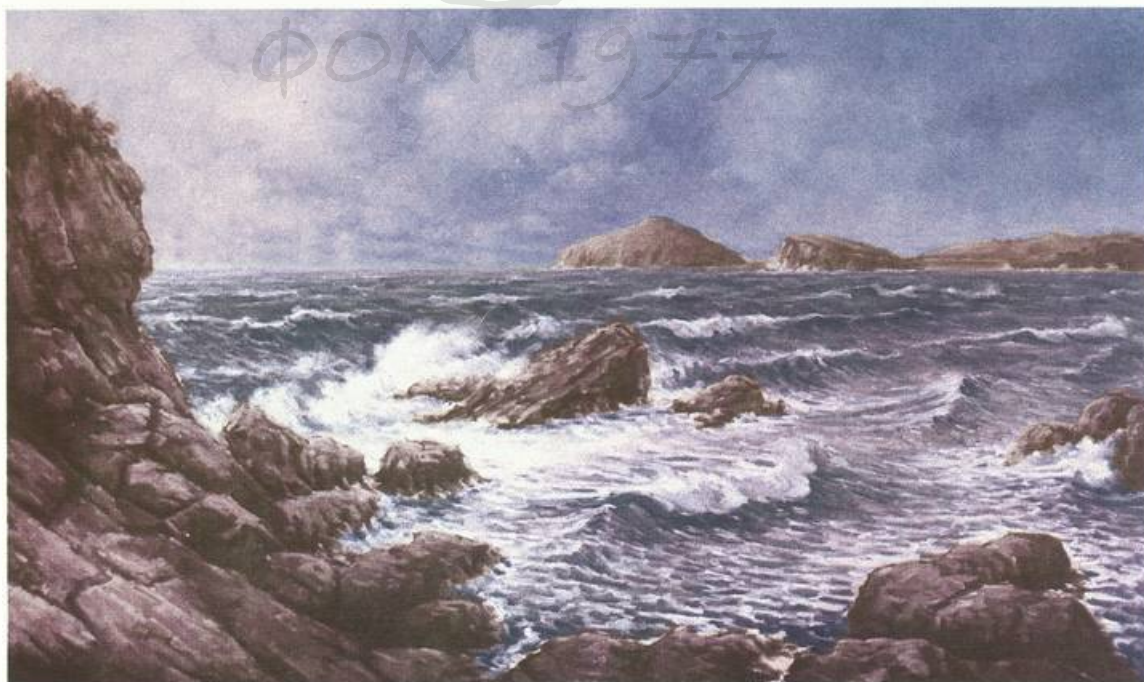
Γεννήθηκε στο Σκόπελο της Λέσβου το 1907. Διατηρεί μικρό ατελιέ στο χωριό του. Μαθητεύει κοντά στον Παπαλουκά, όταν επισκέπτεται το νησί, και βοηθά τον Σ. Γαβαλά στις οροφωγραφίες της Γέρας. Το 1929 γράφεται στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών στην Αθήνα, όπου σπουδάζει με οικονομική βοήθεια της Κοινότητας του χωριού του. Με δασκάλους τον Ιακωβίδη, τον Αργυρό, τον Βικάτο, τελειώνει στα 1935. Διδάσκεται χαρακτική από τον Κεφαλληνό. Εγκαθίσταται στον Πειραιά, και το έργο του χαρακτηρίζεται από το χρώμα του λιμανιού. Έργα αυτής της περιόδου βρίσκονται στην Πινακοθήκη του Πειραιά, την Εθνική Πινακοθήκη, σε ιδιωτικές συλλογές, στα Υπουργεία και σε Πινακοθήκες του Εξωτερικού (Βερολίνου, Μονάχου, Καϊρου κλπ). Συγχρόνως διδάσκει σε Σχολές και Γυμνάσια.

Η δεύτερη περίοδος αρχίζει στα 1949 όταν εγκαθίσταται στη Λέσβο. Έχει χάσει την πρώτη του γυναίκα και το παιδί του στην Κατοχή.

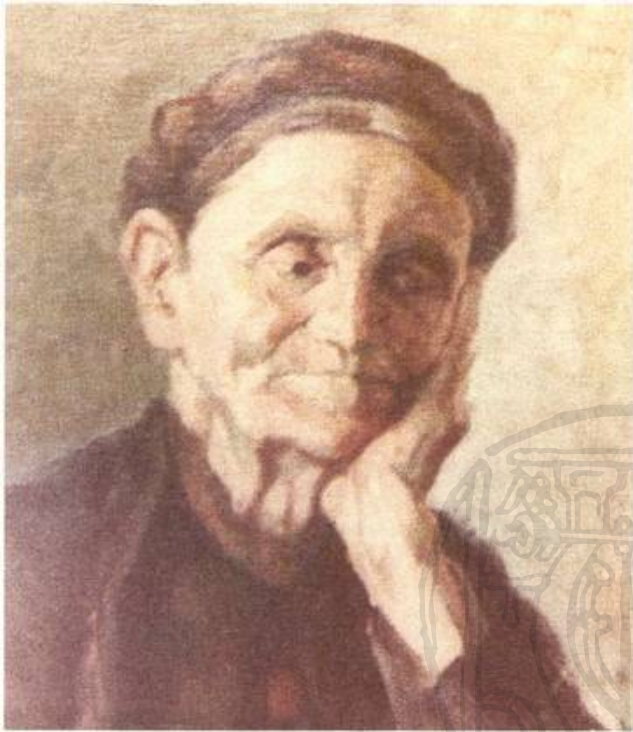
Τώρα, η θάλασσα και το τοπίο της Λέσβου με το εκτυφλωτικό φως χαρακτηρίζουν το έργο του. Συγχρόνως αγιογραφεί ναούς του νησιού.

Κριτικές για το έργο του και βιβλιογραφία υπάρχει εκτενής σε βιβλία τέχνης, εγκυκλοπαίδειες, εφημερίδες και περιοδικά.

Στο 1994 τελειώνει το έργο του, 87 ετών, έχοντας δυό παιδιά από την δεύτερη γυναίκα του Αθηνά Πασιάτη.

Στρατής ΑΕΙΩΤΗΣ

Πορτραίτο (Στη Σχολή Καλών Τεχνών) 1934

Μάκης ΑΕΙΩΤΗΣ

Νύχτα

Μύρισε όμορφιά
ή βροχή
ή γυναίκα άναψε
τήν πανσέληνο·
στis ράγες πού κυλούν
πρόθυμα τά συναισθήματα
κατηφόρισε ή νύχτα·
φαντάσματα του έρωτα
καθρεφτίζονται
στis σταγόνες.
Κάπου
είσαι εσύ...

Περικλής ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗΣ

Ταξίδια

Δέν σου γράφω
γιά ταξίδια πού δέν έχουν τελειωμό
γιά πλεούμενα
μέ ξάρτια
π' άφανίζουν μελανές γραμμές
στου όνειρου, όχι
τόν πικρό κατατρογμό
δέν σου γράφω.
Τί τά θέλεις
τά φανάρια κείνα
πού ναυάγιο μαύρο κλείσαν
καί δεθήκαν
οί τρανές τους ώρες
στά καΐκια τώρα·
σέ δαθιά άπουσία
στόν θλιμμό των γλάρων;

Ω, σου γράφω·
γιά ταξίδια σέ μεγάλο έσπερινό·
σέ γαλήνιους έλαιώνες
πού διαβαίνουν προσευχές
παρουσίες, ναί
στ' άγια κλήματα του Όκτώβρη
σέ γλαυκές πλαγιές
ώ, σου γράφω·
γιά τό φώς τό πρώτο
στους ξεφύριους ήλιους
στά νερά, στά μάτια
στής σιωπής τή δρόσο
ώ, γι' αυτό τό φώς
πούναι καί ταξίδι
πούναι κι' έρχομός...

ΚΑΘΑΡΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

Απάντηση στον Παν. Στ. Παρασκευαΐδη

Μπορεί δηλ. η Σαπφώ να αγαπούσε τις μαθήτριες της (σ' αυτό όλοι συμφωνούν), να τις παίνευε, να τις υμνούσε, να τις περιέγραφε (και σ' αυτά συμφωνούν), αλλά, λένε τα συναισθήματα της προς αυτές ήταν «αγνά». Τρέχα γύρευε τι ήταν.

Παν. Στ. Παρασκευαΐδης («α σελάννα» τ.1, σ. 12)

Η Σαπφώ με τη θερμή φύση της εκδηλώνονταν με πηγαίο αυθορμητισμό στις μαθήτριες της. Όμως άλλοι καιροί, άλλα ήθη. Όταν καθείς ξαίρει πως μεταξύ των Ελλήνων οι αθωότεροι δεσμοί δανείζονται τη γλώσσα του συναισθηματισμού, δεν παραξενεύεται γιαυτό το είδος αυτό της αγάπης, που την εκδηλώνουν με το φλογερό εκείνο τόνο που δίνουν ιδίως οι νησιωτικές του Αιγαίου καλλονές στα αισθήματα της καρδιάς τους. Ο Αββάς Βαρθολομαίος λέγει:

Η Σαπφώ είχε αγαπήσει όσα καμιά άλλη τις μαθήτριάς της. Και την αγάπη της αυτή την εξέφραζε με κάποια παθητική Τρυφερότητα. Οι Έλληνες όμως έχουν υπερβολική ευαισθησία και οι αθωότερες σχέσεις εκφράζονται συχνά με υπερβολικό συναισθηματικό τρόπο. Σαν διαβάσουμε τους διάλογους του Πλάτωνα θα δούμε με ποιες λέξεις μιλούσε ο Σωκράτης για το «κάλος» των μαθητών του. Όμως, ο Πλάτων γνωρίζει καλύτερα από κάθε άλλον, πόσο αγνή ήταν η πρόθεση του δασκάλου του. Έτσι αθώα ήταν και η αγάπη της Σαπφώς προς τις μαθήτριες της. Και, όμως η ανθρώπινη χυδαιότητα δεν κουράστηκε να ρίχνει το βόρβορο πάνω της. Εμείς οι άνθρωποι είμαστε συνηθισμένοι να χλευάζουμε ό,τι δεν μπορούμε να καταλάβουμε (Μόλεντορν). Γιατί πώς να πιστέψουμε ότι αλήθεια ξέπεσε σ' όλες αυτές τις απρέπειες για τις οποίες κατηγορείται;

Το μίσος προς τον αδερφό της, γιατί αγάπησε μιας κακής φήμης γυναίκα, αποδεικνύει την αγνότητα της σωφροσύνης της. Όταν έμαθε τις σχέσεις του αδερφού της Χάραξου με τη Δωρίχα, μας πληροφορεί ο Ηρόδοτος (II 135), τον καταξέσχισε κυριολεκτικά μ' όλη της τη σκληρότητα μέσα στους στίχους της, που τώρα έχουν χαθεί. Ένωθε πως εξευτελιζόταν η κοινωνική της ευγένεια, σε σημείο που του ζήτησε να θυσιάσει την όμορφη περιπέτεια του για χάρη των κοινωνικών συνθηκών. Θέλοντας λοιπόν να κρατήσει τη θέση της και την καλή φήμη που είχε

αποκτήσει, αναστατώθηκε με την ιδέα πως μπορούσε να την ντροπιάσει ο αδερφός της, παίρνοντας για γυναίκα του μια σκλάβια.

Η μαρτυρία του Αλκαίου, που την προσαγορεύει «*Ιόπλοκ άγνα, μελλιχόμυδε Ψάπφα*» και η απάντησή της, που τη διέσωσε ο Αριστοτέλης, διάφανα δείχνουν την πραγματική της αγνότητα.

Ένα γράμμα μιας μαθήτριάς της (περγ. Βερολίνου P 9722) η οποία θα είχε πάει εκδρομή μαζί με άλλες κοπέλες, που γράφει «*...η Σαπφώ, η πιο όμορφη απ' όλες τις γυναίκες, μας υποσχέθηκε να ξαναγυρίσει μαζί μας, όπως μια μητέρα σ' αγαπημένα παιδιά της*», δείχνει τη μητρική της αγάπη. Ένα ποίημα στη θεά Ήρα (Οξύρ. Πάπυροι 12301 uB), που την παρακαλεί «*να κάνει καλά έργα και όμορφα άναμμεσα στα κορίτσια της Μυτιλήνης*», φανερώνει κι αυτό τις πνευματικές και καλλιτεχνικές διαθέσεις της.

Αλλά το ότι είχαν εμπιστευθεί στη φύλαξή της τόσες νέες κοπέλες κι ότι, τουλάχιστον, τόσα κορίτσια είχαν την έγκριση των γονιών τους να συχνάζουν στο σπίτι της, είναι μια αιράνταχτη απόδειξη για το ότι ήταν αθώα.

Εκτός τούτου υπάρχει κι ένα άλλο μέρος του έργου της, που μας δείχνει τον ηθικό χαρακτήρα της. Οι ιερείς κατά καιρούς την προσκαλούσαν στις μεγάλες θρησκευτικές γιορτές και σύνθετε τελετουργικούς ύμνους. Ένας τέτοιος ύμνος που διασώθηκε ίσαμε σήμερα, είναι αφιερωμένος στην Αφροδίτη. Νόμιζε (Μάξιμ. Τύριος XXIV,9) πως ήτανε ταγμένος ο εαυτός της στην υπηρεσία της θεάς αυτής.

Παρόλα αυτά δεν κατορθώθηκε να ελαττωθούν, να εξαφανιστούν οι συγγενές φήμες. Πάντα υπάρχει μια σκιά αμφιβολίας για τη διαγωγή της. Όμως η αβεβαιότητα δεν μπορεί να λερώνει τη μεγάλη δόξα της, η οποία προέρχεται απ' την πραγματική και αναμφισβήτητη αξία των αρίστων ποιημάτων της.

Η Σαπφώ ήταν μια γυναίκα με πολύ λεπτό πνεύμα. Δεν ήταν ποτέ πρόοτυχη. «*Ήταν μια θαυραστή γυναίκα*» (Στράβων XIII 617) κι ήταν τιμητικό να είναι γνωστή σε κάποιον, κι ο καθένας θεωρούσε σαν ένα κοσμικό και καλλιτεχνικό προνόμιο τη φιλία της.

Διαβάζοντας το έργο της σήμερα μπαίνουμε σε πειρασμό. Όμως αν λάβουμε υπόψη τις συνθήκες της εποχής των τόπων που ζούσε, χωρίς να τη συγκρίνουμε με τη σύγχρονη εποχή μας και το σημερινό ιδανικό της χριστιανικής ηθικής, δεν θα υπάρξει μίτη ένας να υπογράψει την καταδίκη της. ■

Così è' (se vi pare) è così vero

Του Δημήτρη ΣΑΡΑΝΤΑΚΟΥ

Γνώμη

Η «Ζωή εν τάφω» του Μυριβήλη και οι...Σκοπιανοί

Ταχτοποιώντας παλιά βιβλία μου, κληρονομιά από τον πατέρα και τη μάνα μου, βρήκα ένα αντίτυπο της πρώτης έκδοσης της «Ζωής εν Τάφω» του Μυριβήλη. Είναι ένα μικρού σχήματος βιβλίο, διαστάσεων 9x13 εκ. με 303 σελίδες. Δεν μπορώ να ξέρω πώς θα ήταν το εξώφυλλό του, γιατί το

αντίτυπο που έχω στα χέρια μου έχει βιβλιοδετηθεί μεταγενεστέρως. Η πρώτη εσωτερική σελίδα του, πάντως, γράφει στο επάνω μέρος:

Η ΖΩΗ ΕΝ ΤΑΦΩ

(χειρόγραφο που βρέθηκαν μες το γελιό
του λοχία Αντώνη Κωστούλα)

και στο κάτω:

ΜΥΤΙΑΗΝΗ 1924

ΣΤΡΑΤΗΣ ΜΥΡΙΒΗΛΗΣ

Ενώ στην τελευταία (εκτός αριθμησης) σελίδα του, γράφει:

Το ρωμάντζο τούτο είναι ανατύπωση από την «Καρπάνα» της Μυτιλήνης, όπου πρωτοδημοσιεύτηκε για λογοτεχνική επιφυλλίδα από το Νο 3 στις 10 ε' Απρίλη 1923 ως το Νο 41 στις 29 του Γενάρη 1924. Είναι το πρώτο λογοτεχνικό βιβλίο, που σύμφωνα με τους όρους των συνδρομών της «Καρπάνας» μοιράζεται χάρισμα στους συνδρομητές του φύλλου.

Παρακαλούμε θερμά τους αναγνώστες να θελήσουν να διορθώσουν μονάχοι τους τις τυπογραφικές απροσεξίες του βιβλίου που κάπου κάπου είναι πολύ χοντρές.

Είχα διαβάσει πολλές φορές το αριστούργημα του Μυριβήλη και σ' αυτή και στις επόμενες εκδόσεις του, ξεφυλλίζοντάς το όμως τώρα, έπεσε στο μάτι μου σε μια περικοπή του ΙΖ' κεφαλαίου του, σελίδα 147, που στις προηγούμενες (προ πεντηκονταετίας και βάλε) αναγνώσεις μου δεν είχα προσέξει. Αναφέρεται στη σύντομη επαφή του αφηγητή με μια οικογένεια Σλαβομακεδόνων στη γραμμή του μετώπου, στα βορειοανατολικά της πόλης του Μονα-

στηριού. Τους δυο γιους της Άντισσας, τους είχαν επιστρατεύσει οι Βούλγαροι, κατά τη σύντομη κατοχή της περιοχής, θεωρώντας πως οι κάτοικοι ήταν δικοί τους. Δεν ήταν όμως:

«Αυτοί εδώ οι χωριάτες που τη γλώσσα τους την καταλαβαίνουν περίφημα κ' οι Βούλγαροι κ' οι Σέρβοι, αντιπαθούνε τους πρώτους γιατί πήρανε τα παιδιά τους στο Στρατό. Μισούν τους δεύτερους που τους κακομεταχειρίζονται για Βούλγαρους. Και κοιτάνε με αρκετά συμπαθητική περιέργεια εμάς τους περαστικούς Ρωμιούς επειδή είμαστε οι γνήσιοι πνευματικοί υπήκοοι του Πατρίκ δηλαδή «Ορθόδοξου Πατριάρχη της Πόλης». Γιατί η ιδέα του απλώνεται ακόμα, τυλιγμένη μέσα σε μια θαμπή μυστικοπάθεια πολύ παράξενη, πάνου σ' αυτό, τον απλοϊκό χριστιανικό κόσμο. Έπειτα οι τάφοι των παλιών τους προσετών έχουνε πάνω στις πέτρες σκαλισμένα Ελληνικά γράμματα. Τα ίδια γράμματα πούναι γραμμένα πάνου στα σκεβρωμένα κονίσματά τους και στα παλιά εκκλησιαστικά βιβλία των εκκλησιών τους. Ως τόσο δεν θέλουν νάναι μήτε «Μπουλγκάρ», μήτε «Σερρπ», μήτε «Γκρρτς». Μονάχα «Μακεντών οριοντόξ»...

Η ίδια περικοπή επαναλαμβάνεται σχεδόν αυτολεξί και στις σελίδες 205-206 της επόμενης έκδοσης του βιβλίου που μεγάλωσε σε σχήμα (12x17εκ.) και όγκο (365 σελίδες).

Στο εξώφυλλό του γράφει:

ΣΤΡΑΤΗΣ ΜΥΡΙΒΗΛΗΣ

Η ΖΩΗ ΕΝ ΤΑΦΩ

ΠΡΩΤΗ ΧΙΛΙΑΔΑ ΤΟΜΟΣ Α-Β

ΛΕΣΒΟΣ 1930

Να σημειώσω πως στις τελευταίες, μετά το 1945, εκδόσεις του βιβλίου η περικοπή έχει απαλειφθεί. Ο Στράτης Μυριβήλης, είχε κάνει πλέον "δεξιά" στροφή, με τις εκπομπές του στο Ραδιόφωνο.

Το ενδιαφέρον όμως δεν είναι η ιδεολογική εξέλιξη του συγγραφέα, όσο η μαρτυρία του. Σε χρόνο ανύποπτο, όταν δεν υπήρχε υποψία αναγνώρισης «μακεδονικής εθνότητας», δεκαετίες πριν την δημιουργήσει ο Τίτο, ο Μυριβήλης ανακαλύπτει κάποιους χωριάτες, που δεν ήθελαν να είναι μήτε Βούλγαροι (Μπουλγκάρ), μήτε Σέρβοι (Σερρπ), μήτε Έλληνες (Γκρρτς), παρά μόνο Μακεδόνες.

Δεδομένης της «εθνικώς αδιάβλητης» ταυτότητας του συγγραφέα, η μαρτυρία του αυτή θα πρέπει να μας προβληματίσει. ■

30 ΧΡΟΝΙΑ ΦΟΜ

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ: ΦΙΛΟΤΕΧΝΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ «Ο Θεόφιλος» • 1977 - 2007

Μέλος της Διεθνούς Ομοσπονδίας Ερασιτεχνικού Θεάτρου (ΑΙΤΑ / ΙΑΤΑ)
και της Ομοσπονδίας Ερασιτεχνικού Θεάτρου Αιγαίου (ΟΕΘΑ)

ΘΕΑΤΡΟ • ΜΟΥΣΙΚΗ • ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ • ΕΚΔΟΣΕΙΣ • ΕΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ • ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ • ΠΑΡΑΔΟΣΗ

Studio Θεάτρου • Cinema Club PHOM • Λεσβιακή Βιβλιοθήκη • Εικαστικό Εργαστήρι • Εκθέσεις

ατζέντα

STUDIO ΘΕΑΤΡΟΥ
Μαθήματα

★ ΥΠΟΚΡΙΤΙΚΗΣ
★ ΨΥΧΟΣΩΜΑΤΙΚΗΣ
★ ΕΚΦΡΑΣΗΣ
★ ΟΡΘΟΦΩΝΙΑΣ
Τηλ. 6972210895

ΣΕΙΡΑ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΩΝ
από την
Θεατρική Ομάδα ΦΟΜ
με το έργο

Πάρτι Γενεθλίων

Χάρολντ Πίντερ

Παρασκευή έως και Τετάρτη

23, 24, 25, 26, 27, 28

ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2007

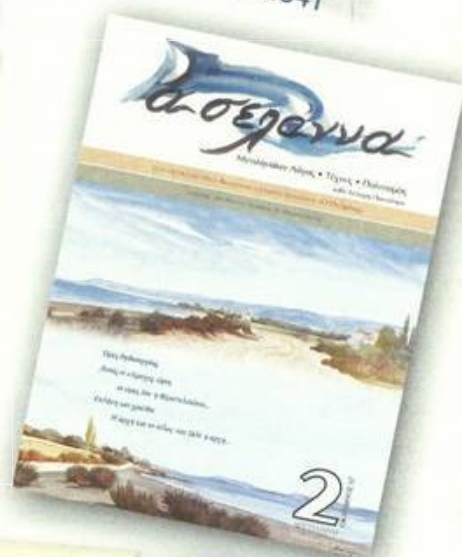
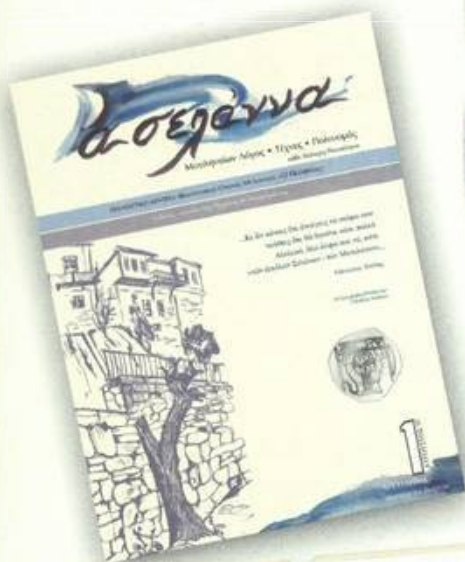
Ώρα 9 μ.μ.

στο ΘΕΑΤΡΟ ΦΟΜ

τηλ. 22510 46444

15 ΧΡΟΝΙΑ
ΣΧΟΛΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ

Ανακαλύψτε
το ταλέντο σας
ζωγραφίζοντας
ΜΑΘΗΜΑΤΑ
ΓΙΑ ΜΙΚΡΟΥΣ & ΜΕΓΑΛΟΥΣ
Τηλ. 6977790541

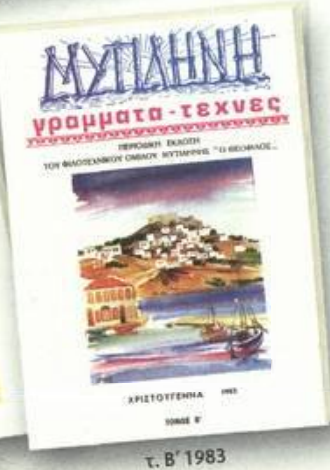

ΠΕΡΙΟΔΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΦΟΜ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Περικλής Μαυρογιάννης

τ. Α' 1981

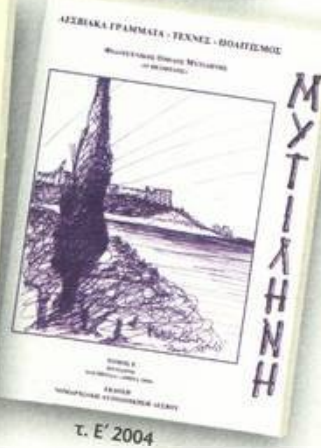
τ. Β' 1983

τ. Γ' 1988

τ. Δ' 1991

τ. Ε' 2004

Τα εξώφυλλα της έκδοσης «ΜΥΤΙΛΗΝΗ» φιλοτέχνησαν οι Ζωγράφοι
Μανώλης Καλλιγιάννης - Γιώργος Λολοσιδής - Γιώργος Κακαδέλλης - Μαρία Καλλιπολίτη - Μανώλης Καλλιγιάννης
και του περιοδικού «Α' ΣΕΛΑΝΝΑ» η Μαρία Καλλιπολίτη (λογότυπο) - Grigoris Andrioutsas - Καίτη Μεσοσηνέζη